

Det Kongelig Nærings- og Handelsdepartement
PB: 8014 Dep
0030 Oslo

HØRING – UTKAST TIL FORSKRIFT OM MELDE- OG RAPPORTERINGSPLIKT VED SJØULYKKER OG ANDRE HENDELSER TIL SJØS

Arbeidstilsynet viser til Deres brev datert 14.04.08, samt utkast til forskrift om melde- og rapporteringsplikt ved sjøulykker og andre hendelser til sjøs.

Arbeidstilsynets kommentarer knytter seg særlig til forskriftens virkeområde.

Det fremgår av § 1 første ledd bokstav c at forskriften gjelder melde- og rapporteringsplikt ved arbeidsulykke, selv om tilfelle ikke er å anse som en sjøulykke, jf skipssikkerhetsloven § 47.

Arbeidstilsynet fører tilsyn med at arbeidsmiljøloven med tilhørende forskrifter overholdes.

Arbeidsmiljølovens § 1-2 andre ledd bokstav a sier at sjøfart, fangst og fiske, herunder bearbeiding av fisken om bord er unntatt fra loven.

Kravene til helse, miljø og sikkerhet innenfor sjøfart følger av skipssikkerhetsloven.

Avgrensingen av arbeidsmiljølovens virkeområde mot sjøfart har vært vurdert ved ulike anledninger.

I samarbeidsavtale fra 01.01.06 "Havnearbeid" mellom Arbeidstilsynet og Sjøfartsdirektoratet er "sjøfart" definert til å gjelde alt arbeid om bord på skip som har med skipets vanlige betjening å gjøre. Hele skipets mannskap og besetning er således unntatt fra arbeidsmiljøloven.

Arbeidstaker som ikke er ansatt på skipet men som i kortere periode er om bord i skipet for å utføre arbeid som *ikke har sammenheng med skipets ordinære drift*, vil komme inn under arbeidsmiljølovens bestemmelser. Arbeidstaker som i lengre perioder utfører arbeid ombord som klart *faller sammen med det arbeid skipets ansatte* utfører, vil være unntatt fra arbeidsmiljøloven.

Høyesterett vurderte arbeidsmiljølovens unntak for sjøfart i sin dom inntatt i Rt. 2007 s 1458. Saken gjaldt bruk av arbeidsmiljølovens straffebestemmelser i forbindelse med en dykkerulykke.

Høyesterett viser til at det ikke vil være tilstrekkelig å bringe dykkervirksomheten inn under begrepet sjøfart at virksomheten drives fra skip. Det vises til forarbeidene til den tidligere arbeidsmiljøloven som sier at en bedrift som driver med dykkervirksomhet prinsipielt er underlagt lovforslagets bestemmelser. Førstvoterende viser til at denne uttalelsen må lese slik at dykkervirksomheten som sådan i utgangspunktet faller utenfor begrepet sjøfart selv om dykkingen foregår fra skip. Skal virksomheten komme inn under sjøfartsbegrepet, må personer som utfører dykkerarbeidet, ha en særskilt tilknytning til skipet, for eksempel tilhøre skipets mannskap.

Videre viser man til forarbeidenes sterke poengtering av arbeidsmiljøloven som hovedlov på dette område, som tilsier at det skal en del til for at dykkervirksomhet fra skip skal gå inn under unntaket for sjøfolk. Det forhold som særpreger arbeidet på skip må i så fall være relativt klart tilstede for at dykkervirksomhet skal komme inn under unntaket.

Høyesterett viser avslutningsvis til at innaskjærs dykking som det i dette tilfelle er snakk om også kan drives fra land. Det vil da være uheldig om regelverket som regulerer helt sentrale sider ved arbeidsforhold og sikkerhet i forbindelse med dykking, skal veksle alt etter hvor dykking har sitt utgangspunkt. Høyesterett kom etter dette til at den omtalte dykkevirksomhet ikke kunne karakteriseres som sjøfart.

I ovennevnte samarbeidsavtale mellom Arbeidstilsynet og Sjøfartsdirektoratet omfatter Sjøfartsdirektoratets tilsyn:

- skipenes laste- og losseinnretninger og redskap
- landgang, ledere, luker og rekkverk som hører til skipets utrustning.

Og Arbeidstilsynets tilsyn omfatter:

- arbeidsplassen
- atkomst til arbeidsplassen
- bruk av tekniske innretninger og utstyr
- organisering av arbeidet med lossing og lasting
- velferdsrom
- bruk av personlig verneutstyr

Disse eksemplene illustrerer at det kan oppstå grensetilfeller hvor det kan være uklart hvorvidt en arbeidsulykke skal meldes etter denne forskrift eller om den er meldepliktig etter arbeidsmiljøloven. For eksempel vil spørsmålet ved lasting og lossing være hvilken offentlig instans som er rette meldingsinstans ved arbeidsulykker, dvs. ved hvilke arbeidsulykker kommer ovennevnte forskrift til anvendelse og ved hvilke ulykker kommer arbeidsmiljøloven til anvendelse. I noen tilfeller vil vi anta at ulykken skal varsles/meldes og rapporteres i forhold til begge regelverkene. Det klareste eksempelet vi kommer på er arbeidsulykke hvor arbeidstaker som er ansatt på land blir truffet av hengende last, og det er skipets kran som benyttes til lossearbeidet.

Forskriftens § 2 bokstav a definerer arbeidsulykke som en hendelse som har medført skade på person under arbeid om bord. Slik arbeidsulykke skal jf § 4, uten opphold meldes til kystradiostasjonen eller hovedredningssentralene.

I henhold til arbeidsmiljøloven § 5-2 skal arbeidsgiver straks og på hurtigst måte varsle Arbeidstilsynet og nærmeste politimyndighet dersom arbeidstaker omkommer eller blir alvorlig skadet ved en arbeidsulykke. Arbeidsgiver skal deretter bekrefte varselet skriftlig til Arbeidstilsynet.

Alvorlig skade i lovens forstand omfatter enhver skade som etter arbeidsgivers skjønn medfører varig eller lengre tids arbeidsudyktighet, jf. Ot.prp.nr.3(1975-76). Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet har utarbeidet en enhetlig praksis av begrepet slik at samme type skade blir innrapportert uavhengig av om det er Arbeidstilsynet eller Petroleumstilsynet som utøver tilsynene.

Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet har følgende fellespunkter som karakteriserer alvorlig skade:

- Hodeskade/hjernerystelse med tap av bevissthet og/eller andre alvorlige konsekvenser
- Skjelettskade (unntatt enkle brist/brudd på fingre eller tær)

- Indre skader (skader på indre organer, f. eks. lunger, nyrer, milt osv.)
- Tap av kroppsdel (amputasjon av lemsdel eller deler av slike)
- Forgiftning (med fare for varige helseskader), for eksempel hydrogensulfid-forgiftning
- Bevissthetstap på grunn av arbeidsmiljøfaktorer som f. eks. oksygenmangel
- Forbrenning, frostskaade eller etseskaade, alle fullhudsskader (3.grad) og/eller delhudsskader (2.grad) i
- ansikt, på hender, føtter eller i anogenitalområdet, samt alle delhudsskader større enn 5% av kroppsoverflaten
- Generell nedkjøling (hypotermi)
- Skade som krever sykehusbehandling, unntatt enklere poliklinisk behandling

Videre fremkommer det av brev, datert 14.04.08, at det er lagt vekt på et enkelt og brukervennlig meldings- og rapporteringssystem med en mottakerinstans for meldingene. Arbeidstilsynet mener det er viktig at det utarbeides veiledningsmateriell til forskriftens som synliggjør og klargjør grenseflatene mellom tilsynsmyndighetene på området.

Når arbeidsulykker skjer, er det viktig at regleverket fungerer som et effektivt verktøy som legger til rette for en god oppfølging og skaper gode forutsetninger for å utbedre eventuelle mangler ved skipets helse, miljø og sikkerhetssystem slik at man kan forebygge slike arbeidsulykker for fremtiden.

Med hilsen
Direktoratet for arbeidstilsynet

Gaute Ivar Bjøru
avdelingsdirektør, Lov og regelverk
(sign.)

Ola Overby
rådgiver, Lov og regelverk
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Arbeidstilsynet og har derfor ingen signatur.